

Fekete Csaba Káté, egyház, tanítás

Kálvin János: A genfi egyház kátéja.

Partium Kiadó, Nagyvárad, 2014

A címlap tartalomjegyző, tájékoztat arról, hogy mi mindent látunk egymás mellett és egymás után a haránt alakú kötetben. 1545-ben Kálvin maga fordította latinra a korábban franciául megjelent kátéját (1537, átdolgozva 1542). A latinból készült fordítás a 20. században háromszor is napvilágot látott magyarul (1907, 1912, 1998). Most ismét olvasható (idősb) Czeglédy Sándor fordítása a hasonmás mellett. Bevezetőt Hermán M. János írt a kötethez az elmúlt év október 31-én.

Ősz Sándor Előd találta meg a 17. századi magyarra fordító személyét tisztázó és bizonyító adalékot, mert az utóbbi évtizedekben a nagy nyomdász Tótfalusi (Misztótfalusi) Kis Miklós kiadványát az ő fordításának mondták legtöbben (bár ezt a korábbi évszázadokban nem tették, sőt Bod Péter még tudott a valódi fordítóról, csak hogy híradását a szakirodalom feledte és félreértette).

Zilahi István (kb.1650–1704?) marosvásárhelyi, majd gyulafehérvári prédikátor a káté fordítója, aki az elhanyagolt Erdélyben, az utolsó erdélyi fejedelem, Apafi halála után megsűrűsödött árnyak közepette készenlétre serkentett. Mert tudta, jönnek a megpróbáló idők.

Ősz Sándor Előd gondos tanulmánya összegzi a fellelhető ismereteket mind a fordító prédikátorról, mind a patronáló családról, akiknek költségén napvilágot látott a fordítás. Megtekintette az összes megmaradt példányt is. Ezek sorában különösen érdekes, hogy az előszóban családi örökségként megőrzött példányt említhet Hermán M. János. Tótfalusi Kis Miklós feleségének, Székely Máriának a leszármazottai őrizték ezt a példányt, kedves olvasmányukat, még 1975-ben is.

Gondosan elemzi a kísérő tanulmány Melius Juhász Péternek a csak töredékekben ismert, és a Zilahi-féle fordítás különbségeit, és megkísérli, bár ez kétségtelenül nem sikerülhet, a fordító latin alapszövegének eldöntését (1576? 1597?).

Káté–keresztyénség? A 17. század elején így nevezte a német pietizmus a csak értelmi képzésre szorító egyházi katekizálást. Látunk kell az utóbbi évtizedekben, hogy a keresztyén (és református) személyiség egyidejű kiteljesedése nélkül a formális konfirmálás akár szektákba sodródásra, vagy hitehagyásra és tragédiára vezethet. Pedig bizony sokszor nem volt több és más követelménye az úrvacsorázók közösségébe lépésre

felhatalmazásnak, mint a bemagolt káté felmondása.

Mi akkor a mai értéke az ilyen századok óta elfeledett munkák új kiadásának? Egyrészt minden ilyen mű segít a gyökértelenség elhárításában. Nem velünk kezdődik, nem is a mi gyülekezetünkben a magyar keresztyénség és reformátusság. Ha van, aki hozzáértő módon használja a régi kiadványokat, szellemi–lelki gyümölcstermés jár a nyomában. Másrészt felvértezheti a hajdani prédikátorok mai utódját arra, hogy valóban birtokába jusson az összefüggéseket elemző és szemléltető idősebb testvér szellemi fegyvertárának, és megtaníthassa érvelésre, még előbb azonban megértésre és elemzésre a konfirmálásra készülő mai nemzedéket. Ez szinte nemzetmentő és vallásmentő feladat, mert egyre nagyobb méreteket ölt azok felnövekedése, akik olvasott szöveget, akár verset, akár tudományos levezetést, követni és megérteni képtelenek, netalán funkcionális analfabéták. Így számukra az elemi iskolainál magasabb szintű szellemi tevékenység megközelíthetetlen, és ez munkavállalásukat is erősen korlátozhatja. Mindenképpen megakadályozza azonban azt, hogy eljussanak arra a szintre, amit (Révész Imre szavaival) így mondhatunk: öntudatos hit.

Fekete Csaba